

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/293/2021
Identifikačné číslo spisu: 3114201787
Dátum vydania rozhodnutia: 19.12.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Katarína Katková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3114201787.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Mgr. Q. M., narodeného XX. X. XXXX, S., A. Q. XXX/XX, 2/ L. M., narodenej XX. A. XXXX, S., A. Q. XXX/XX, 3/ T. X., narodeného X. Y. XXXX, S., A. Q. XXX/XX, 4/ D. X. E., narodenej X. U. XXXX, S., A. Q. XXX/XX, všetci zastúpení advokátom JUDr. Petrom Ďurmekom, Bánovce nad Bebravou, Sládkovičova 1172/34, proti žalovaným 1/ Ing. Y. E., narodenej XX. P. XXXX, O., M. XXXX/XX, 2a/ Q. X., narodenej XX. X. XXXX, S., A. N. XXX/X, 2b/ Mgr. U. O., narodenej X. U. XXXX, S., W. XX/XX, 2c/ Y. C., narodenej XX. C. XXXX, S., A. N. XXX/X, žalované 2a/, 2b/, 2c/ zastúpené advokátom JUDr. Jánom Legerským, Trenčín, Nám. sv. Anny 25, 3/ F. F., narodenému XX. Y. XXXX, Y. O. XXX, 4/ P. A., narodenej X. P. XXXX, W., Y. XXXX, Č. H., 5/ E. E., narodenej XX. C. XXXX, A. W., Š. XXX, Č. H., 6/ Mgr. P. D., narodenej XX. Y. XXXX, S., O. Š. XXXX/XX, 7/ U. M., narodenej XX. U. XXXX, S., P. W. XXXX/XX, 8/ D. M., narodenej XX. U. XXXX, S., Š. XXX/XX, 9/ Ing. P. Q., narodenej XX. Y. XXXX, S., M. XXXX/XX, o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 14C/19/2014, o dovolaní žalovaných 2a/, 2b/, 2c/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. mája 2020 sp. zn. 17Co/142/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. mája 2020 sp. zn. 17Co/142/2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 5. novembra 2018 č. k. 14C/19/2014-244 určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území N., obci S., okrese S., zameranej geometrickým plánom č. 14C/19/2014 zo dňa 13. júna 2018 ako pozemok parc. registra „C“ č. 1645/16-zastavané plochy a nádvoria vo výmere 100 m² v podiele 1/1 (I. výrok) a v zostávajúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobcovia 1/ a 2/ majú proti žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 8/, 9/ právo na náhradu trov konania vo výške 100% (III. výrok); žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 6/, 7/ a 9/ sa proti žalobcom 3/ a 4/ právo na náhradu trov konania nepriznáva

(IV. výrok) a žalovaná 5/ má proti žalobcom 3/ a 4/ právo na náhradu trov konania vo výške 100% (V. výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia 1/-4/ sa žalobou (po pripustení zmeny žaloby) domáhali určenia, že žalobcovia 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. N., obci S., okrese S., zameranej geometrickým plánom č. 14C/19/2014 z 13. júna 2018 ako pozemok parc. reg. „C“ č. 1645/16 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 100 m² v podiele 1/1 a určenia, že žalobcovia 3/ a 4/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. N., obci S., okrese S., zameranej geometrickým plánom č. 14C/19/2014 z 13. júna 2018 ako pozemok parc. reg. „C“ č. 1645/17 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 68 m² v rovnakých podieloch 1/2 k celku.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, 2, § 134 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“).

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba žalobcov 1/ a 2/ je dôvodná, pretože vykonaným dokazovaním mal preukázané, že kúpnu zmluvou z 4. januára 1979, registrovanou Štátnym notárstvom v Trenčíne pod H. XX/XX, žalobcovia 1/ a 2/ odkúpili pozemok parc. č. 253/1 - záhrady vo výmere 339 m² a parc. č. 253/2 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 278 m², zapísané v tom čase na LV č. XXX v k. ú. N., od predávajúcej T. F. a zároveň v tom istom roku kúpnu zmluvou A. XXX/XX, registrovanou pod H. XXX/XX, odkúpili parcelu č. 255/2 - záhrady vo výmere 250 m² od P. W. a P. W., teda celkove odkúpili výmeru 867 m² ako EKN parcely. V súčasnosti sú nehnuteľnosti evidované na LV č. XXX v k. ú. N. ako dom súp. č. XXX postavený na parcele č. 1635/2 a CKN parcely č. 1635/1 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 342 m², 1635/2 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 147 m² a č. 1636 - záhrady o výmere 271 m², teda parcely o celkovej výmere 760 m². Výmera nimi kúpených pozemkov sa znížila o 107 m², pričom žalobcovia 1/ a 2/ tvrdili, že sa tak stalo vytvorením prístupovej cesty v r. 1988, ktorej bolo pridelené parcelné číslo 1645/1 bez evidencie vlastníkov a v rámci ROEP bola sporná výmera 107 m² zapísaná ako EKN parcela č. 253/2 - záhrada v k. ú. N. ako podielové spoluvlastníctvo žalovaných 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/ a nebohej Y. H. (matky žalovaných 8/ a 9/).

1.3.1. Súd prvej inštancie žalobe žalobcov 1/ a 2/ vyhovel, keďže preukázali i súkromným znaleckým posudkom č. 8/2018 znalkyne z odboru geodézia a kartografia Ing. G. W., že spornú časť nehnuteľnosti kúpili.

1.4. Súd prvej inštancie žalobu žalobcov 3/ a 4/ zamietol. Uviedol, že žalobcovia 3/ a 4/ vlastnícke právo k nehnuteľnosti odvodzovali od vydržania časti EKN parc. č. 253/1 vedenej na LV č. XXXX s tým, že boli presvedčení a ubezpečení o tom, že im patrí aj táto časť prístupovej cesty.

1.4.1. Z kúpnej zmluvy z 8. februára 2008, mal súd prvej inštancie preukázané, že predávajúci podieloví spoluvlastníci odpredali kupujúcim žalovaným 3/ a 4/ do ich podielového spoluvlastníctva len rodinný dom súp. č. XXX postavený na CKN parc. č. 1652, zapísaný na LV č. XXXX a CKN parcely v LV č. XXX v k. ú. N. Č. XXXX - záhrada o výmere 163 m², 1648 - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 139 m², 1649 - záhrada o výmere 86 m², 1651 - záhrada o výmere 249 m² a 1652 - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 242 m², teda žalobcovia 3/ a 4/ kúpili presne špecifikované a zamerané parcely, pričom predmetom prevodu nebola prístupová cesta.

1.4.2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že aj z obsahu výpovede žalovaných 2/, 5/, 8/, 9/ vyplynulo, že jednotliví podieloví spoluvlastníci sa dohodli, že každý dá svoju časť pozemku na spoločnú cestu do užívania ostatným s tým, že vlastnícke právo týchto jednotlivých osôb, ktorí vkladali časť parcely do spoločnej cesty, zostane zachované.

1.4.3. Zo správy Okresného úradu Trenčín, odbor katastrálny zo 14. februára 2008 mal súd prvej inštancie preukázané, že parc. č. 1645/1 v k. ú. N. bola vytvorená v r. 1988, kedy bolo v k. ú. N. zapísané mapovanie - Základnej mapy veľkej mierky pod pol. vz. 44/88 a na základe uvedeného zápisu bola „vytvorená“ parcela č. 1645/1 o výmere 649 m² (spoločná cesta), pričom vlastnícke vzťahy k nej neboli evidované. V danom spore nebolo preukázané, koľko výmery zo svojich pozemkov, ani z ktorých konkrétne vyčlenila na spoločnú cestu rodina M. (predávajúci).

1.4.4. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že žalobcovia 3/ a 4/ nie sú dobromyseľnými držiteľmi novovytvorenej parcely „C“ č. 1645/16 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 68 m² podľa žalobcami 1/ a 2/ pripojeného geometrického plánu č. 14C/19/2014, aj keď po stanovenú vydržaciú dobu zrejme túto časť dlhodobo užívali, pretože žalobcovia 3/ a 4/ nepreukázali, na základe akého zmluvného alebo

iného právneho vzťahu by im časť EKN parc. č. 253/1 - záhrady o výmere 69 m², zapísanej na LV č. XXXX v k. ú. N., mala patriť a od akej právnej skutočnosti odvodzovali svoje podielové spoluvlastníctvo k nej.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na základe odvolania žalovaných 1/, 2/, 8/, 9/ rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výrokov I. a III. potvrdil (I. výrok) s tým, že žalobcovia 1/, 2/ majú proti žalovaným 1/, 2/, 8/, 9/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (II. výrok).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., IV. a V. nepreskúmaval, aj keď odvolatelia vo svojich odvolaniach uviedli, že rozsudok súdu prvej inštancie napádajú v celom rozsahu, avšak z obsahu ich odvolaní bolo zrejmé, že napadli iba tú časť rozhodnutia, ktorým bolo žalobe vyhovené a súvisiaci výrok o trovách konania, preto považoval odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., IV. a V. za právoplatný a rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý (§ 367 CSP).

2.2. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne.

2.3. Poukázal na to, že žalobcovia 1/ a 2/ na preukázanie svojich tvrdení v konaní predložili súkromný znalecký posudok vypracovaný znalkyňou Ing. G. W. č. 8/2018 z 9. mája 2018, z ktorého vyplynulo, že v r. 1988 bola v k. ú. N. vytvorená nová mapa, pričom sa zameriavali všetky vlastnícke hranice a zároveň došlo aj k prečíslovaniu parciel z pôvodných pozemkov 253/1, 253/2 a 255/2 vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/. Po mapovaní boli vytvorené parcely registra CKN č. 1635 - zastavaná plocha a dvor o výmere 489 m² (neskôr rozdelená na 1635/1 a 1635/2) a č. 1636 - záhrada o výmere 271 m². Znalkyňa uviedla, že z uvedených údajov vyplýva, že po mapovaní sa žalobcom 1/ a 2/ celková výmera znížila z pôvodných 867 m² na 760 m², pričom tento rozdiel bol spôsobený zameraním tzv. spoločnej cesty pri mapovaní, ktorá začína práve medzi pozemkami parcela č. 1635 a 1652 (pôvodne 253/1, 253/2 a 252, 251) a časť pozemku vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/ leží na uvedenej ceste, ktorá však v čase nadobudnutia vlastníctva neexistovala (viď snímka z pôvodnej katastrálnej mapy). Ďalej znalkyňa uviedla, že v r. 2000 bol v k. ú. N. schválený a zapísaný Register obnovenej evidencie pozemkov (ROEP), ktorým sa určovali vlastnícke vzťahy k pozemkom z nezaloženým listom vlastníctva. Určeným operátom pre zápis vlastníctva boli pozemnostné hárky. Z tohto dôvodu boli na LV č. XXXX, na ktorom je evidovaná EKN parcela č. 253/2 ako zvyšok pôvodnej parcely č. 253, ako nadobúdatelia zaevidovaní pôvodní držitelia z pozemnoknižného hárku č. 46, prípadne ich právni nástupcovia, pričom došlo k opomenutiu vlastníckych práv žalobcov 1/ a 2/. Zo záveru znaleckého posudku vyplynulo, že plocha, ktorú znalkyňa označila na znaleckom nákrese písmenom A, zameraná neskôr geometrickým plánom č. 14C/19/2014 z 13. júna 2018 ako pozemok parcela registra „C“ č. 1645/16 - zastavané plochy a nádvorí o výmere 100 m², zodpovedá zvyšku pôvodných parciel č. 253/1 a 253/2, ktoré nadobudli do vlastníctva žalobcovia 1/ a 2/ kúpnu zmluvou zo 4. januára 1979.

2.4. Žalovaní 1/-9/ proti predloženému súkromnému znaleckému posudku v konaní nevzniesli žiadne výhrady, nenavrhli ani nepredložili žiadne dôkazy, ktorými by spochybnili závery predloženého znaleckého posudku, ani nenavrhli a nepredložili žiadne dôkazy, ktorými by preukázali nimi uvádzané protichodné tvrdenia.

2.5. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia 1/, 2/ v konaní uniesli dôkazné bremeno, keď predloženým súkromným znaleckým posudkom preukázali, že sporný pozemok, ku ktorému sa domáhali určenia vlastníckeho práva, nadobudli do svojho vlastníctva kúpnu zmluvou zo 4. januára 1979 a bolo na žalovaných 1/- 9/, aby sa v konaní účinne bránili, závery predloženého znaleckého posudku vyvrátili alebo ich spochybnili nimi predloženými dôkazmi. Žalovaní 1/- 9/ však žiadne dôkazy preukazujúce opak v konaní neznačili ani nepredložili, niektorí z nich dokonca vo svojich vyjadreniach vlastnícke právo žalobcov 1/ a 2/ k spornému pozemku uznali.

2.5.1. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď konštatoval unesenie dôkazného bremena zo strany žalobcov 1/ a 2/ a ich žalobe vyhovel, preto odvolací súd výrok I. a výrok o trovách konania (III. výrok) rozsudku súdu prvej inštancie potvrdil.

2.6. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262

ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Následne súd prvej inštancie uznesením z 26. novembra 2020 č.k. 14C/19/2014-374 v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie z 26. apríla 2020 č.k. 14C/19/2014-381 rozhodol, že pokračuje v konaní sp.zn. 14C/19/2014 s dedičmi po žalovanom 2/ U. X., narodenom XX. T. XXXX, občianovi SR, bytom S., A. N. Č.. X, zomrelom dňa 4. marca 2020, so žalovanými: 2a/ Q. X., narodená XX. X. XXXX (správne má byť vo výroku uznesenia súdu prvej inštancie narodená XX. X. XXXX - poznámka dovolacieho súdu), občianka SR, bytom A. N. XXX/X, XXX XX S. - N., 2b/ Mgr. U. O., narodená X. U. XXXX, občianka SR, bytom W. XX/XX, XXX XX S., 2c/ Mgr. Y. C., narodená XX. C. XXXX, občianka SR, bytom A. N. XXX/X, XXX XX S. - N..

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalované 2a/, 2b/, 2c/ (ďalej len „dovolateľky“ alebo „žalované 2a/, 2b/, 2c/“) dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. b), f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

4.1. Vo vzťahu k uplatneným dôvodom dovolania podľa § 420 písm. b) a f) CSP namietali vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu s poukazom na to, že odvolací súd o odvolaní ich právneho predchodcu (žalovaného 2/ U. X.) proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol rozsudkom vyhláseným dňa 28. mája 2020 bez nariadenia pojednávania, hoci žalovaný 2/

U. X. zomrel dňa 4. marca 2020.

4.1.1. Po citácii ustanovení § 7 ods. 1, 2 OZ, § 61, § 63 ods. 1, 2, 3, § 65 ods.1, § 66 CSP poukázali na to, že odvolací súd dňa 28. mája 2020 vyhlásil rozsudok, ktorým sa konanie skončilo, pričom žalovaný 2/ U. X., o ktorého odvolaní bolo rozsudkom odvolacieho súdu rozhodnuté, zomrel už dňa 4. marca 2020, teda pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa odvolacie konanie a zároveň aj konanie v celej predmetnej veci skončilo.

4.1.2. Konštatovali, že dňom 4. marca 2020 žalovaný 2/ U. X. stratil procesnú subjektivitu a bolo potrebné postupom podľa § 63 CSP v konaní pokračovať s jeho dedičmi, a to podľa povahy sporu buď po tom, čo sa skončí konanie o dedičstve, alebo aj pred skončením konania o dedičstve.

4.1.3. Uvedli, že dedičské konanie po nebohom žalovanom 2/ U. X. je vedené na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12D 324/2020, Dnot 59/2020, ktoré nebolo doposiaľ skončené a podľa oznámenia povereného súdneho komisára JUDr. Denisy Adamkovičovej, notára v Trenčíne, Brnianska č. 1J z 12. augusta 2020 sú jeho dedičmi pozostalá manželka a deti - Q. X., rod. X., narodená XX. X. XXXX, S., A. N. Č.. XXX/X manželka (žalovaná 2a/), Mgr. U. O., rod. X., narodená X. U. XXXX, S., W. Č.. XX/XX dcéra (žalovaná 2b/) a Mgr. Y. C., rod. X., narodená XX. C. XXXX, S., A. N. Č.. XXX/X dcéra (žalovaná 2c/).

4.1.4. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd konal v čase od 4. marca 2020 so žalovaným 2/ U. X., hoci tento už nemal procesnú subjektivitu a nepokračoval v konaní s jeho dedičmi a za takéhoto stavu konania napokon rozhodol v odvolacom konaní rozsudkom vyhláseným dňa 28. mája 2020, ktorým sa odvolacie konanie a zároveň konanie v celej veci skončilo.

4.1.5. Takýmto postupom odvolacieho súdu došlo jednak k tomu, že v konaní na mieste žalovaného 2/ vystupoval ako strana U. X., ktorý nemal procesnú subjektivitu a zároveň k tomu, že v konaní sa nepokračovalo s dedičmi žalovaného 2/, ktorým tak bolo nesprávnym procesným postupom znemožnené ako strane, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4.2. Vo vzťahu k uplatnenému dôvodu dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uvedli, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. s prihliadnutím na znalecký posudok č. 8/2018 z 9. mája 2018 znalkyne Ing. G. W., z ktorého vyplynulo, že právne vzťahy k pozemkom parc. č. 253/1 a 253/2 v kat. úz. N. predstavujúcim zvyšok pôvodnej parc. č. 253 boli v katastri nehnuteľností evidované na základe schváleného a zapísaného Registra obnovenej evidencie pozemkov (ROEP), ktorým sa určovali vlastnícke vzťahy k pozemkom s nezaloženým listom vlastníctva, už v roku 2000. To znamená, že zápis týchto právnych vzťahov bol vykonaný na základe právoplatného rozhodnutia príslušného úradu o pozemkových úpravách v kat. úz. N.. Pokiaľ teda žalobcovia 1/ a 2/ odvodzovali uplatnený nárok na určenie vlastníckeho práva k pozemku novovytvorenej parc.

č. 1645/16 v kat. úz. N., ktorý mal byť podľa znaleckého posudku vytvorený zo zvyšku pôvodných parc. č. 253/1 a 253/2, ku ktorým boli právne vzťahy v katastri nehnuteľností zapísané na základe takéhoto rozhodnutia o pozemkových úpravách, od takej právnej skutočnosti, ktorá nastala ešte pred takýmto rozhodnutím, tak ich žaloba nemohla byť vôbec opodstatnená.

4.2.1. Mali za to, že právoplatné rozhodnutie o schválení vykonania projektu pozemkových úprav v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“) je rozhodnutím správneho orgánu, ktoré má pre nadobudnutie vlastníckeho práva konštitutívny charakter. Nadobudnutie vlastníckeho práva takýmto spôsobom predstavuje originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva, ktoré nie je odvodené od predchádzajúceho vlastníctva a pre takéto nadobudnutie vlastníckeho práva rozhodnutím o schválení projektu pozemkových úprav sa neaplikuje právna zásada, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako má sám (nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet), keďže takéto právoplatné rozhodnutie vylučuje vlastníctvo predchádzajúceho vlastníka, pokiaľ takéto rozhodnutie nebolo zákonným spôsobom zrušené.

4.2.2. Nadobudnutie vlastníckeho práva rozhodnutím správneho orgánu sa tak zaraďuje medzi originárne spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva. Súd pritom mimo rámca správneho súdnictva nie je oprávnený preskúmať vecnú správnosť správneho aktu a skúma len, či ide o správny akt, ktorý bol vydaný v rámci právomoci správneho orgánu a či je právoplatný a vykonateľný. Zachovanie právnej istoty vyžaduje, aby právoplatné konštitutívne rozhodnutie správneho orgánu, na základe ktorého určitá osoba nadobudla vlastníctvo k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, ktorá vylučuje požiadavky akejkoľvek inej osoby zakladajúcej svoje domnelé vlastníctvo na inej skoršej právnej skutočnosti. To znamená, že po právoplatnosti rozhodnutia o schválení vykonania projektu pozemkových úprav vydaného správnym orgánom, vylučuje posudzovanie určenia vlastníctva k pozemkom, ktoré boli predmetom pozemkových úprav na základe predchádzajúcich skorších právnych skutočností. Tieto právne závery vyplývajú aj z uznesení Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1748/2007, sp. zn. 30Cdo/4802/2007, ako aj z uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 731/08 z 1. septembra 2009 a boli akceptované už aj súdmi Slovenskej republiky (Okresným súdom Trenčín vo veci sp. zn. 16C/60/2015, Krajským súdom v Trenčíne vo veci sp. zn. 5Co/344/2017).

4.2.3. Keďže odvolací súd v napadnutom rozsudku sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a konštatoval skutočnosti vyplývajúce zo znaleckého posudku, t. j. že právne vzťahy k pozemkom parc. č. 253/1 a 253/2, z ktorých bola geometrickým plánom č. 14C 19/2014 zo dňa 13. mája 2018 vytvorená CKN parc. č. 1645/16, ku ktorej sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali určenia vlastníckeho práva, boli zapísané v katastri nehnuteľností v roku 2000 na základe schváleného Registra obnovenej evidencie pozemkov a napriek tomu určil vlastnícke právo žalobcov 1/ a 2/ k pozemku vytvorenému geometrickým plánom z týchto pozemkov na základe skoršej právnej skutočnosti, ktorá mala nastať ešte v roku 1979 (kúpnej zmluvy zo 4. januára 1979), bol jeho postup v rozpore s uvedenými právnymi závermi.

4.2.4. Pokiaľ by rozhodnutie o schválení vykonania projektu pozemkových úprav, na základe ktorého boli právne vzťahy k pozemkom parc. č. 253/1 a 253/2 v kat. úz. N. zapísané v katastri nehnuteľností v roku 2000, bolo rozhodnutím, ktoré bolo vydané príslušným oprávneným orgánom v rámci jeho právomoci a bolo by právoplatné, súd prvej inštancie by bol takýmto rozhodnutím viazaný a nemohol by určiť vlastnícke právo žalobcov 1/ a 2/ k tým istým pozemkom (ich časti), odvodené od skoršej právnej skutočnosti, teda od kúpnej zmluvy zo dňa 4. januára 1979.

4.2.5. Mali za to, že v posudzovanej veci bolo potrebné doplniť dokazovanie zadovážením príslušného rozhodnutia o schválení vykonania projektu pozemkových úprav, pričom takéto dokazovanie doposiaľ súdom prvej inštancie ani odvolacím súdom vykonané nebolo.

4.3. Podľa ich názoru je rozhodnutie o uplatnenom nároku žalobcov 1/, 2/ na určenie vlastníckeho práva k príslušnému pozemku zameranému geometrickým plánom závislé od vyriešenia právnej otázky, „či je

možné po zápise právnych vzťahov k takémuto pozemku v katastri nehnuteľností na základe rozhodnutia o schválení vykonania projektu pozemkových úprav, uplatňovať nárok na určenie vlastníckeho práva k takémuto pozemku na základe skoršej právnej skutočnosti, ku ktorej by došlo pred takýmto rozhodnutím.“

4.3.1. Odvolací súd ani súd prvej inštancie sa riešením a posúdením tejto otázky dostatočne nezaoberali, pričom ide zároveň o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4.4. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že nesúhlasia s podaným dovolaním, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie považovali za správne a zákonné. Mali za to, že nie je daný ani jeden z dôvodov dovolania (§ 420 písm. b) a f), § 421 ods. 1 písm. b) CSP).

5.1. Podľa ich názoru v postupe súdov oboch inštancií ani v samotnom napadnutom rozsudku odvolacieho súdu nebol porušený zákon, keďže pred samotnou právoplatnosťou konania (2. februára 2021) súd prvej inštancie vydal dňa 26. novembra 2020 uznesenie č. k. 14C/19/2014-374, ktorým rozhodol o pokračovaní v konaní so žalovanými 2a/, 2b/, 2c/, ktorým bol napadnutý rozsudok doručovaný, a teda súd prvej inštancie v danom prípade správne vyhodnotil, že povaha niekoľkoročného majetkového sporu pripúšťa, aby súd pokračoval v konaní aj pred skončením konania o dedičstve.

5.1.1. Vzhľadom na uvedené nie je pravdou, že by v konaní vystupoval niekto, kto nemal procesnú subjektivitu, keďže nebhý žalovaný 2/ procesnú subjektivitu mal, aj keď v priebehu konania zomrel a súd prvej inštancie rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi žalovaného 2/.

5.2. Ďalej uviedli, že nemožno súhlasiť s argumentáciou dovolateľiek s poukazom na to, že došlo k zamene dvoch inštitútov a samostatných správnych konaní: I. konanie o obnove evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim v zmysle zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (tzv. konanie ROEP),

2. konanie o pozemkových úpravách v zmysle zákona č. 330/1991 Zb.

5.2.1. Poukázali na to, že dovolateľky sa vyjadrovali k pozemkovým úpravám v zmysle zákona č. 330/1991 Zb., avšak pozemkové úpravy v katastrálnom území N. nikdy neprebehli, preto je ich celá argumentácia bezpredmetná.

5.2.2. Podotkli, že v katastrálnom území N. prebiehalo konanie ROEP, čo nie sú pozemkové úpravy, pričom predmetom konania ROEP bolo len zistiť dostupné údaje o pozemkoch a právnych vzťahoch k nim.

5.2.3. Ako bolo preukázané v konaní pred súdmi oboch inštancií, v konaní ROEP v predmetnej veci došlo k pochybeniu a toto pochybenie bolo ohľadne nich rozsudkami súdov oboch inštancií napravené a bolo im určené vlastnícke právo.

5.2.4. Podľa ich názoru sa nejednalo o originárne nadobúdanie vlastníckeho práva. Právny stav evidovaný v katastri nehnuteľností po zápise registra obnovennej evidencie pozemkov (ROEP) nebráni domáhaniu sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

5.2.5. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je bezpredmetný, keďže otázka možnosti domáhania sa určenia vlastníckeho práva po právoplatnosti rozhodnutia pozemkového úradu o schválení projektu pozemkových úprav nebola predmetom prejednávaneho sporu, a preto súdy oboch inštancií

nemali dôvod sa týmto zaoberať.

5.3. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby dovolací súd dovolanie zamietol a prizal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 2a/, 2b/, 2c/ v rozsahu 100 %, a to spoločne a nerozdielne.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. V posudzovanej veci dovolateľky prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. b), f) CSP a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom dôvod zmätočnosti videli v tom, že odvolací súd v čase vyhlásenia rozsudku (dňa 28. mája 2020) konal s nebohým žalovaným 2/ U. X., zomrelým dňa 4. marca 2020, ktorý v inkriminovanom období už nemal procesnú subjektivitu (ani hmotnoprávnu subjektivitu).

13. Dovolací súd konštatuje, že procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP.

13.1. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

14. Procesná subjektivita predstavuje procesnú podmienku strán sporu, ktorej neexistencia predstavuje závažnú vadu procesu.

14.1. Civilný sporový poriadok v § 61 určuje, že procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

14.1.2. Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti.

14.2. Podľa § 7 ods. 1 a 2 veta prvá OZ spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. Smrťou táto spôsobilosť zanikne.

15. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou.

15.1. Smrťou fyzickej osoby dochádza nielen k strate spôsobilosti na práva a povinnosti (právnej subjektivity), ale zároveň aj k strate procesnej subjektivity.

16. Podľa § 63 ods. 1,2, 3 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

17. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide.

18. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalovaný 2/ U. X., narodený XX. T. XXXX, naposledy bytom S., A. N. X, zomrel dňa 4. marca 2020.

18.1. Odvolací súd vo veci rozhodol rozsudkom dňa 28. mája 2020, pričom nebohy žalovaný 2/ v čase rozhodovania odvolacieho súdu procesnou subjektivitou nedisponoval.

18.2. Z uvedeného je teda zrejmé, že odvolací súd konal v čase rozhodovania odvolacieho súdu už so zomrelým žalovaným 2/, hoci jeho spôsobilosť mať práva a povinnosti, a tým aj jeho procesná subjektivita, zanikla smrťou.

19. Pokiaľ odvolací súd považoval žalovaného 2/ naďalej za stranu sporu, pričom žalovaný 2/ v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu nebol nositeľom procesnej subjektivity (ani spôsobilosti na právne úkony) a odvolací súd nedodrжал postup podľa § 63 CSP, vykazuje postup odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie znaky procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. b) CSP, na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ.

19.1. Uvedená vada zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale tiež jeho opodstatnenosť, preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP).

20. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej

zmätočnostnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

21. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP), pričom odvolací súd v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

22. Zároveň neuniklo pozornosti dovolacieho súdu, že súd prvej inštancie v enunciiate uznesenia z 26. novembra 2020 č. k. 14C/19/2014-374, ktorým rozhodol o tom, že pokračuje v konaní sp. zn. 14C/19/2014 s dedičmi po žalovanom 2/ podľa § 63 ods. 1, 2, 3 CSP a v opravnom uznesení súdu prvej inštancie z 26. apríla 2020 č. k. 14C/19/2014-381 (v bodoch 1. a 2. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie) uviedol nesprávny dátum narodenia žalovanej 2a/ Q. X. - XX. X. XXXX, hoci správne má byť dátum narodenia žalovanej 2a/ XX. X. XXXX, preto je potrebné, aby súd prvej inštancie, ktorý uznesenia vydal, opravil zrejme nesprávnosti postupom podľa § 224 CSP v spojení s § 234 ods. 1, 2 CSP, a to pred rozhodnutím odvolacieho súdu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.